

УДК 78.071.1(477.83/.86)"19"

DOI <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2026-1-56-10>

Толошніак Наталія Анатоліївна
кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувачка кафедри естрадно-вокального мистецтва,
Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила»
<https://orcid.org/0000-0003-2317-4321>

Кметюк Тарас Васильович
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри естрадно-вокального мистецтва,
Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила»
<https://orcid.org/0009-0000-3155-8267>

РОЛЬ МУЗИКОЗНАВЧОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ БОРИСА КУДРИКА У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ДИСКУРСУ ГАЛИЧИНИ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті здійснено комплексний аналіз музикознавчої публіцистики Бориса Кудрика як важливого чинника культурно-освітнього процесу Галичини першої третини ХХ століття. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю осмислення ролі музикознавчої думки в умовах соціально-політичних трансформацій та формування модерної української культурної ідентичності. Увагу зосереджено на багатогранній діяльності Б. Кудрика як музикознавця, педагога, публіциста й громадського діяча, чия спадщина істотно вплинула на розвиток музичної освіти, виконавської культури та національної самосвідомості українського суспільства.

Методологічну основу дослідження становить поєднання історико-культурного, аналітико-типологічного й порівняльного підходів, що уможливило систематизацію наукових праць Бориса Кудрика та визначення місця його публіцистики в регіональному культурно-освітньому просторі.

У статті доведено, що музикознавча публіцистика Б. Кудрика виконувала не лише інформативно-критичну, а й виразну просвітницько-виховну та методичну функції. Проаналізовано основні тематичні напрями його дописів: проблематику української народної пісні як духовного коду нації, її виховний і консолідаційний потенціал, взаємодію фольклору й професійної музики, музично-педагогічну публіцистику та матеріали, присвячені аматорському мистецтву у середовищі товариства «Просвіта».

Обґрунтовано, що стиль публіцистичних дописів Бориса Кудрика поєднував наукову аналітичність із доступністю й емоційною переконливістю, завдяки чому вони були зорієнтовані як на фахову аудиторію, так і на широкі кола читачів.

Зроблено висновок, що музикознавча публіцистика Бориса Кудрика є цілісним феноменом української культури, який поєднує аналітичну глибину, педагогічну спрямованість і просвітницьку місію. Її значення виходить за межі свого часу, зберігаючи актуальність для сучасного наукового дискурсу та відкриваючи перспективи подальших досліджень історії музичної освіти, культурно-освітніх процесів і національного мистецького досвіду Галичини.

Ключові слова: *Борис Кудрик, музикознавча публіцистика, культурно-освітній процес, українська народна пісня, національна ідентичність, музична освіта, Галичина першої третини ХХ століття.*

Toloshniak Nataliia, Kmetiuk Taras. The Role of Boris Kudryk's musicological publicism in shaping the cultural and educational discourse of Galicia in the first third of the twentieth century

The article provides a comprehensive analysis of the musicological publicism of Boris Kudryk as an important factor in the cultural and educational process of Galicia in the first third of the twentieth century. The relevance of the study is conditioned by the need to comprehend the role of musicological thought in the context of socio-political transformations and the formation of a modern Ukrainian cultural identity. The focus is placed on the multifaceted activity of B. Kudryk as a musicologist, educator, publicist, and public figure, whose legacy significantly influenced the development of music education, performance culture, and the national self-awareness of Ukrainian society.

The methodological framework of the study is based on a combination of historical-cultural, analytical-typological, and comparative approaches, which made it possible to systematize Boris Kudryk's scholarly works and to determine the place of his publicism within the regional cultural and educational space.

The article demonstrates that B. Kudryk's musicological publicism fulfilled not only informative and critical functions but also clearly expressed educational, formative, and methodological roles. The main thematic areas of his writings are analyzed, including issues related to the Ukrainian folk song as the spiritual code of the nation, its educational and consolidating potential, the interaction between folklore and professional music, music-pedagogical publicism, and materials devoted to amateur art within the milieu of the Prosvita society.

It is substantiated that the style of Boris Kudryk's publicistic writings combined scholarly analytical rigor with accessibility and emotional persuasiveness, which made them oriented both toward a professional audience and a broad readership.

The article concludes that the musicological publicism of Boris Kudryk represents a holistic phenomenon of Ukrainian culture that integrates analytical depth, pedagogical orientation, and an educational mission. Its significance extends beyond its historical period, retaining relevance for contemporary scholarly discourse and opening prospects for further research into the history of music education, cultural and educational processes, and the national artistic experience of Galicia.

Key words: *Boris Kudryk, musicological publicism, cultural and educational process, Ukrainian folk song, national identity, music education, Galicia in the first third of the twentieth century.*

Вступ. Перша третина ХХ століття в історії Галичини позначена складними соціально-політичними трансформаціями, активізацією національно-визвольного руху та формуванням модерної української культурної ідентичності. У цих умовах особливого значення набуває музично-освітня сфера, яка виступає не лише інструментом естетичного виховання, а й засобом збереження та популяризації національних цінностей. Одним із ключових діячів, котрий визначально вплинув на розвиток музикознавчої думки та культурно-просвітницького процесу в регіоні, став Борис Кудрик – музикознавець, педагог, публіцист і активний громадський діяч.

Музикознавча публіцистика Кудрика була не лише способом висвітлення сучасних йому мистецьких процесів, але й важливим чинником культурно-освітньої діяльності, спрямованої на консолідацію української громади. Його статті, огляди та критичні розвідки виконували функцію посередництва між науковим музикознавством і широкою читацькою аудиторією, сприяючи поширенню знань про українське та світове музичне мистецтво, формуванню інтересу до національної музики, вихованню нового покоління музикантів і слухачів.

Матеріали та методи. Методологічною основою дослідження слугує аналіз науково-бібліографічного масиву, сформованого в межах українського музикознавства, у якому вже накопичено значну кількість праць, присвячених осмисленню творчої пошти та мистецької спадщини Бориса Кудрика. У науковому дискурсі простежується

зацікавлення окремими аспектами його діяльності, зокрема публіцистичним доробком, а також аналізом специфіки композиторської творчості в межах окремих жанрових сфер – хорової, духовної та паралітургійної музики.

Джерельну базу дослідження становлять публікації та наукові розвідки вітчизняних дослідників музичної культури Галичини першої половини ХХ століття, у працях яких спадщина Б. Кудрика розглядається в контексті регіонального культурно-освітнього процесу. Серед них – праці Ю. Булки, В. Витвицького, Т. Воробкевич, С. Гуральої, М. Дитиняк, Л. Кияновської, Н. Кобрин, Р. Кухара, П. Медведика, Н. Толошняка, З. Штундер, О. Фрайт, Ю. Ясіновського.

У роботі застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних музикознавчих методів, зокрема історико-культурний, аналітико-типологічний і порівняльний підходи, що уможливило систематизацію наявних досліджень та окреслення місця творчої спадщини Бориса Кудрика в культурному просторі Галичини відповідного періоду. Такий методологічний підхід дозволяє виокремити й ґрунтовніше осмислити освітньо-виховний вектор його публіцистичного доробку, спрямований на формування музично-естетичних цінностей і активізацію культурно-освітніх процесів у регіоні.

Результати. На початку ХХ століття Галичина залишалася територією, де перехрещувалися різні культурні впливи – австро-угорські, польські, німецькі та українські. Після розпаду Австро-Угорщини та драматичних подій 1918–1919 років українська громада краю опинилася у нових соціально-політичних умовах. Польська влада здійснювала політику культурної асиміляції, що суттєво ускладнювало розвиток українських освітніх і мистецьких інституцій.

У період 20–30-х років у зв'язку зі змінами суспільно-політичної ситуації у Галичині відбувається певна корекція у системі музичного просвітництва, пропагування і функціонування музичного мистецтва. Поступово значно збільшується перелік часописів і журналів, а також розширюється зміст і жанровий спектр публікацій.

В умовах складних соціально-політичних змін особливу роль у формуванні суспільної думки відігравали діячі культури, зокрема музикознавці та публіцисти. Одним із найбільш помітних представників цього напрямку був Борис Кудрик – композитор, педагог і публіцист, чия діяльність поєднала мистецькі і наукові аспекти з культурно-просвітницькою місією.

Борис Кудрик отримав ґрунтовну музичну й гуманітарну освіту, що дало йому змогу мислити комплексно та виходити за межі суто академічного музикознавства. Його публіцистика не зводилася лише до вузькопрофесійних оглядів, а торкалася широкого спектра культурно-освітніх проблем. У своїх статтях Кудрик порушував питання ролі народної музики у формуванні національної ідентичності, значення музичної освіти для розвитку суспільства, взаємодії європейських та українських мистецьких тенденцій.

Дописи Б. Кудрика представлені в популярних на той час періодичних виданнях Галичини: «Діло», «Нова Зоря», «Мета», «Неділя», «Життя і знання», «Дзвони», «Українська музика», «Наші дні», «Львівські вісті», «Краківські вісті» – і становлять значну кількість наукових розвідок (близько двохсот), що свідчить про надзвичайну працездатність, цілеспрямованість, організованість та інтенсивність роботи критика-музикознавця, а також про широке коло наукових інтересів музикознавця¹.

¹ Толошник Н.А. Борис Кудрик: Бібліографія наукових праць, статей і рецензій. *Kalophonia* : Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії. Львів : Видавництво Українського Католицького Університету. Число 2. 2004. С. 347–355.

Музикознавча публіцистика Кудрика була не лише способом висвітлення сучасних йому мистецьких процесів, але й важливим чинником культурно-освітньої діяльності, спрямованої на консолідацію української громади. Його статті, огляди та критичні розвідки виконували функцію посередництва між науковим музикознавством і широкою читацькою аудиторією, сприяючи поширенню знань про українське та світове музичне мистецтво, формуванню інтересу до національної музики, вихованню нового покоління музикантів і слухачів.

Його публіцистика є складовою частиною культурно-освітнього процесу Галичини в першій третині ХХ століття, оскільки вона поєднувала і виконувала різні функції: аналітичний підхід, методичну практичність та просвітницьку функцію.

Стиль газетних дописів Б. Кудрика поєднував наукову аналітичність із публіцистичною емоційністю. Завдяки цьому дописи Б. Кудрика були зрозумілими для широкої читацької аудиторії, а водночас зберігали наукову глибину. Це дозволило йому впливати як на музикантів-професіоналів, так і на аматорів, виховуючи у них смак і критичне ставлення до мистецьких явищ.

Публіцистика Б. Кудрика охоплювала кілька ключових напрямів, що відображали актуальні проблеми музичного життя Галичини та всього українського культурного середовища. Серед пріоритетних слід відзначити популяризацію української музики та фольклору.

У своїх дописах Б. Кудрик не лише фіксує стан побутування народної пісні, а й формує цілісну концепцію її функцій та значимості в історичному, соціальному й мистецькому вимірах.

Розвиток української фольклористики Галичини в перші десятиліття ХХ ст. відбувся у складних умовах. Важливим заходом щодо налагодження планомірного збирання і дослідження музичного фольклору стало відкриття Кабінету музичної етнографії при Етнографічній комісії ВУАН, яка була створена 20 квітня 1920 року. В цей період було закладено міцні підвалини вивчення фольклористики: особливостей пісенної, інструментальної і танцювальної музики.

Певна частина музикознавчих студій Бориса Кудрика пов'язана із проблемами вивчення та популяризації української народної пісні: «Українська народна пісня і всевітня музика», «Українська народна пісня в обробці наших композиторів», «Про виховне значення й належне плекання народної пісні», «Вечір старогалицької пісні (Враження й думки учасника музикологічного вечору старогалицької елегії з дня 22 березня 1936 р.)», «Шляхами стрілецької пісні».

Однією з перших фольклористичних праць Б. Кудрика була «Українська народна пісня і всевітня музика»². Ця збірка включає багато цікавого матеріалу про українські впливи творчості численних передових композиторів світу, але, на думку сучасних фольклористів, деякі приклади впливів української народної музики на західноєвропейських композиторів, які наводить автор праці, вимагали би більш точного вивчення.

Поряд із дослідженням впливу української пісенної традиції на світову музичну культуру та зворотного впливу інших культур на українське музичне мистецтво Борис Кудрик надавав особливої ваги виховному потенціалу рідного фольклору. Показово, що у статті «Про виховне значення й належне плекання народної пісні»³ автор комплексно осмислює цю проблематику, зосереджуючись на кількох ключових аспектах:

² Кудрик Б. Українська народна пісня і всевітня музика. Львів. 1927. 29 с.

³ Кудрик Б. Про виховне значення й належне плекання народної пісні. *Місячник освіти – виховання – культури. Просвіта*. Львів. 1930. Р. 1. Ч. 3. Червень. С. 67–68.

багатовіковій історії осмислення виховної ролі пісні (від античної філософської думки до початку ХХ століття); нерівномірності окремих історичних періодів у визнанні значущості пісенного фольклору як чинника виховання; визначенні місця й ролі народної пісні у морально-етичному та ідейному формуванні як національної спільноти загалом, так і окремої особистості.

Особливу увагу Б. Кудрик приділяє проблемі збереження й плекання народної пісні в умовах урбанізації, наголошуючи на відповідальності українського суспільства за її подальше існування. Як зазначає автор, «ми, зі своїм багатством пісні, якого нам завидують чужинці, маємо святий обов'язок зайнятися нашою народньою піснею як-най-основніше, мусимо берегти її від загину, що приносить їй велике місто і світ машин»⁴. У цьому ж контексті він підкреслює визвольний потенціал пісні, вбачаючи в ній духовну опору поневоленого народу: «гноблений народ, який шанує як-слід свою мову, має в руках ключі від своєї в'язниці... гноблений народ, що ще й плекає як-слід свою пісню, має навстіж відкриті двері своєї в'язниці»⁵.

Однією з провідних у концепції Б. Кудрика також є виховна функція української народної пісні. У своєму дописі «Про виховне значення й належне плекання народної пісні»⁶ він наголошує, що народна пісня є «школою характерів» і формує моральні чесноти особистості: пошану до батьків, почуття обов'язку, лицарську відвагу, побожність, внутрішню гідність. Українська пісня, на його думку, вирізняється високим етичним змістом, що проявляється у всіх жанрах – від дум і козацьких пісень до побутових і жартівливих. Навіть гумор у піснях не переходить межі вульгарності, що Кудрик трактує як ознаку внутрішньої культури народу.

Українська народна пісня, на думку музикознавця, відіграла ключову роль у пробудженні національної свідомості та історичних визвольних процесах. Автор пов'язує її вплив із козацькою добою, національним відродженням ХІХ ст., стрілецьким рухом та подіями Першої світової війни. Пісня постає як духовний чинник опору і самоусвідомлення гнобленого народу, що сприяє формуванню громадянської позиції. Б. Кудрик розглядає народну пісню як носій історичної пам'яті, у якій закарбовано досвід покоління, соціальні реалії та емоційні стани народу. Вона зберігає не лише подієву історію, а й ментальні та світоглядні структури українців, передаючи їх у живій художній формі⁷.

У дописі «Українські народні пісні в хоровій обробці наших композиторів»⁸ Б. Кудрик підкреслює, що фольклор є первинним джерелом професійної музичної культури. Українська пісня містить у собі потенціал до складних форм художнього переосмислення, зокрема, поліфонічного розвитку, який він вважає питомою ознакою українського музичного мислення (від Лисенка до Леонтовича та Людкевича).

Б. Кудрик наголошує на значенні спільного співу (хорового, громадського, церковного) як форми соціальної єдності. Народна пісня функціонує як засіб комунікації між поколіннями та різними соціальними верствами, а також як чинник згуртування громади навколо спільних цінностей.

⁴ Там само. С. 68.

⁵ Там само. С. 68.

⁶ Кудрик Б. Про виховне значення й належне плекання народної пісні. *Місячник освіти – виховання – культури. Просвіта*. Львів. 1930. Р. 1. Ч. 3. Червень. С. 67–68.

⁷ Там само.

⁸ Кудрик Б. Українські народні пісні в хоровій обробці наших композиторів. *Життя і знання*. 1937. № 2. С. 52–53.

Автор застерігає від занепаду народної пісні в умовах масової культури й «машинного світу». Він вважає плекання автентичної пісенної традиції обов'язком інтелігенції, хормейстерів, освітніх і культурних інституцій. Збереження народної пісні трактується як форма захисту національної ідентичності.

У рецензіях на концерти стрілецької пісні «Шляхами стрілецької пісні»⁹ Кудрик виявляє вимогливість до відповідності репертуару історичному контексту, змістовій доречності та виконавській якості. Це засвідчує його переконання, що народна пісня має не лише зберігатися, а й адекватно осмислюватися й актуалізуватися у сучасному мистецькому просторі.

Для Бориса Кудрика українська народна пісня є духовним кодом нації, універсальним феноменом, що поєднує виховання, історію, естетику, громадянську ідею та професійну мистецьку практику. Її плекання він розглядає не як ностальгію за минулим, а як стратегічну умову культурного й національного майбутнього України.

Ці публікації великою мірою віддзеркалюють національно-патріотичний дух, притаманний автору дописів, а також виявляють просвітницько-виховну спрямованість цієї проблемно-тематичної групи наукових розвідок, у яких також розглядаються питання характерних особливостей народної пісні, ролі народного елемента в авторській музиці, виявів впливу українського фольклору в музиці зарубіжних композиторів.

Вагоме місце у музикознавчій публіцистиці Бориса Кудрика посідають дописи, присвячені річним звітним концертам учнів музичних навчальних закладів та їх філій. Ці рецензії формують окремий жанрово виразний пласт, який доцільно визначити як музично-педагогічну публіцистику. На відміну від традиційної концертної рецензії, спрямованої на оцінку професійного виконавства, ці тексти орієнтовані на аналіз навчально-го процесу, педагогічних результатів і виховних завдань музичної освіти.

Жанрова специфіка «річного попису» у трактуванні Кудрика полягає передусім у зміні об'єкта критичного спостереження. Автор послідовно наголошує, що йдеться не про змагання індивідуальних талантів, а про публічну демонстрацію еволюції виконавських навичок. У рецензії на попис Личаківської філії Музичного інституту ім. М. Лисенка Борис Кудрик вибудовує опис за принципом поступу – «від дитячих спроб» до «повного, зрілого тону» старших учнів, підкреслюючи цілісність педагогічної праці¹⁰. Таким чином, жанр річного попису у його текстах набуває дидактичної спрямованості, а не лише інформативної. Характерною рисою цього жанру є також поєднання аналітичності з наративністю. Описуючи перебіг попису, Кудрик не обмежується сухим переліком номерів програми, а вводить елементи художнього спостереження, які водночас мають педагогічний підтекст. Показовим є епізод із «діточо-погідним» імпровізованим танцем під «Бетховену музику», що не знецінює подію, а, навпаки, підкреслює її виховний і життєствердний характер¹¹. Такі образні відступи надають жанрові річного попису ознак культурологічного есе.

Важливою складовою частиною жанру є педагогічно вмотивована критика, що спрямована не на фіксацію помилок, а на окреслення перспектив. У дописі про звітний концерт учнів Дометія Йохи Кудрик, аналізуючи вокальні виступи, послідовно поєднує оцінку технічного стану голосу з прогнозом його розвитку, означуючи молодого виконавця як «цінний сирівець»¹².

⁹ Кудрик Б. Шляхами стрілецької пісні. *Львівські вісті*. 1941. Ч. 75.

¹⁰ Кудрик Б. Річний попис Личаківської експанованої кляси Музичного інституту ім. Лисенка у Львові. *Мета*. 1935. Ч. 24 (218) 23 червня. С. 6.

¹¹ Там само. С. 6.

¹² Кудрик Б. Річний концерт учнів Дометія Йохи. *Львівські вісті*. 1943. Ч. 134 (554). С. 3.

Подібна лексика є симптоматичною саме для музично-педагогічної публіцистики, де критика виконує насамперед виховну й орієнтаційну функцію.

Ще однією жанровою ознакою річного попису в Кудрика є рефлексія над репертуарною політикою та методикою навчання. У великому оглядовому дописі 1932 року «Річний попис філії Вищого Музичного інституту ім. Лисенка у Львові» автор виходить за межі конкретної події й порушує питання принципів виконання фортепіанних концертів на шкільних пописах, розмірковуючи над доцільністю використання фісгармонії чи камерного ансамблю замість другого фортепіано¹³. Така аналітична експансія свідчить, що жанр річного попису у Кудрика функціонує як платформа для фахової дискусії про стан і перспективи музичної освіти.

Водночас у межах цього жанру чітко простежується ціннісно-ідеологічний компонент. Кудрик оцінює пописи не лише з позицій технічної вправності, а й з огляду на естетичну й національно-культурну доцільність репертуару. Його критичне застереження щодо включення до учнівських програм творів із «неукраїнським мельосом»¹⁴ демонструє, що річний попис для автора є також інструментом формування культурної ідентичності.

Отже, річний попис у публіцистиці Бориса Кудрика постає як самостійний жанр музично-педагогічного письма, що поєднує елементи рецензії, педагогічного звіту, культурологічного есе та програмної критики. Його функція виходить далеко за межі фіксації мистецької події, перетворюючи ці тексти на важливе джерело для дослідження історії музичної освіти, педагогічної думки та культурно-освітнього дискурсу Галичини першої половини ХХ століття.

Широке коло зацікавлень митця у справі розвою хорового, оркестрового та театрального аматорського мистецтва розкривають виступи Бориса Кудрика на шпальтах часописів, які видавало товариство, насамперед Місячника освіти – виховання – культури «Просвіта».

Українська громадська організація культурно-освітняського спрямування «Просвіта» в Галичині стала найбільш масовою, впливовою, значущою культурно-освітньою силою. Вона відіграла активну роль у формуванні національної самосвідомості українців. Саме «Просвіта» взяла на себе роль всеосяжної громадсько-політичної інституції, матері багатьох культурних й економічних товариств, таких як «Рідна школа», «Сільський господар», «Січ», «Сокіл», «Союз українок» та інших.

Публіцистичні виступи Бориса Кудрика на сторінках Місячника освіти – виховання – культури «Просвіта» реалізовували комплексну пізнавально-просвітницьку та навчально-методичну функції, спрямовані на системне піднесення рівня мистецької культури, національної самосвідомості та духовних цінностей українського суспільства Галичини. Осмислюючи діяльність хорових, оркестрових і театральних аматорських колективів, автор послідовно поєднував культурно-історичний аналіз із практичними педагогічними рекомендаціями, що надавало його публікаціям характеру доступних методичних посібників для керівників просвітнянських осередків.

Навчально-методичний аспект дописів Б. Кудрика послідовно розгортається у статтях, присвячених діяльності оркестрів при читальнях «Просвіти». У публікації «Наші

¹³ Кудрик Б. Річний попис філії Вищого Музичного інституту ім. Лисенка у Львові. *Література. Мистецтво і наука. Безплатний додаток до «Мети»*. 1932. Ч. 21 (63). 5 червня. С. 4 (Музика); Докінчення: 1932. Ч. 22 (64). 12 червня. С. 4 (Музика).

¹⁴ Кудрик Б. Річний концерт учнів Дометія Йохи. *Львівські вісті*. 1943. Ч. 134 (554). С. 3.

читальняні оркестри»¹⁵ Б. Кудрик не лише аналізує реальний стан духового виконавства, а й подає елементарні основи інструментальної техніки та принципи формування репертуару, орієнтуючи аматорські колективи на зразки світової музичної класики.

Подальший розвиток цієї проблематики представлено у статті «Про те, як вести оркестральну пробу»¹⁶, де автор систематизує етапи репетиційної роботи, наголошуючи на дисципліні, звуковій культурі та професійній відповідальності керівника колективу.

Не менш важливим є допис «Про струнні оркестри в наших читальнях»¹⁷, у якому Борис Кудрик фактично вводить читача в основи інструментознавства, подаючи характеристики струнних інструментів, особливостей їх строю, діапазону та технічних можливостей. Такий підхід сприяв розширенню музично-теоретичних знань широкого кола просвітян і підвищенню загального рівня виконавської культури в аматорському середовищі.

Пізнавально-просвітницьку функцію виразно реалізовано і в театральномистецьких публікаціях, зокрема у статті «Народна співогра»¹⁸, де Б. Кудрик поєднує історико-жанровий аналіз із актуальними завданнями аматорського театру. Автор актуалізує спадщину старогалицької співогри, наголошуючи на її художній та виховній цінності, а також на здатності формувати емоційно-ціннісні орієнтири глядача через синтез музики, слова і сценічної дії.

Таким чином, публіцистика Бориса Кудрика в часописі «Просвіта» постає не лише як хроніка мистецького життя, а як цілісна система культурно-освітніх і методичних настанов, що впливали на формування суспільної свідомості, естетичних ідеалів та високої духовності українського середовища. Саме ця синтеза просвітництва, педагогіки й музикознавчого аналізу визначає тривалу наукову та культурну цінність його спадщини.

Висновки. Публіцистична спадщина Бориса Кудрика становить вагомий сегмент українського музикознавства та культурно-освітнього руху Галичини першої третини ХХ століття. Вона вирізняється жанровою різноманітністю та широтою проблематики, поєднуючи аналітичні, критичні й методично спрямовані тексти, що забезпечило її фахову глибину й доступність для широкого кола читачів.

Публіцистична діяльність Б. Кудрика справила багатогранний вплив на музичне життя регіону, зокрема сприяла розвитку професійних та аматорських колективів, удосконаленню виконавської культури й упорядкуванню мистецької практики. Вагомим є внесок музикознавця у підвищення рівня музичної освіти та естетичної культури українського суспільства. Завдяки практичним рекомендаціям і популяризації музично-теоретичних знань публіцистика Б. Кудрика виконувала пізнавально-просвітницьку та виховну функції, спрямовану на розширення культурного горизонту українського середовища, актуалізуючи роль народної пісні як чинника морально-етичного формування особистості та національної консолідації.

Отже, музикознавча публіцистика Бориса Кудрика постає як ефективний інструмент культурно-освітніх трансформацій у Галичині, що поєднував аналітичну глибину,

¹⁵ Кудрик Б. Наші читальняні оркестри: їх дотеперішній стан та як їх переформувати. *Просвіта*. 1936. № 4–5. Липень–серпень. С. 99–100.

¹⁶ Кудрик Б. Про те, як вести оркестральну пробу. *Просвіта*. 1936. № 6–7. Вересень–жовтень. С. 150–151.

¹⁷ Кудрик Б. Наші читальняні оркестри: їх дотеперішній стан та як їх переформувати. *Просвіта*. 1936. № 4–5. Липень–серпень. С. 99–100.

¹⁸ Кудрик Б. Народна співогра. *Просвіта*. 1937. № 7–12. Липень–грудень. С. 186–187.

методичну практичність і виразну просвітницько-виховну спрямованість. Його спадщина є вагомим внеском у розвиток українського музикознавства та культурно-просвітницького руху, а сам автор належить до когорти непересічних діячів, які, попри складні історичні обставини, змогли забезпечити безперервність і розвиток української музичної традиції. Актуальність його науково-публіцистичних ідей зберігається й у сучасному науковому дискурсі, відкриваючи перспективи для подальших досліджень культурних процесів Галичини та національного мистецького досвіду.

Література

1. Бурмашов Г., Воробець М., Толошник Н. Борис Кудрик: композитор, патріот, людина. Івано-Франківськ, 1997. 79 с.
2. Витвицький В. Життєвий шлях Бориса Кудрика. Василь Витвицький. За океаном. Львів, 1996. С. 95–99.
3. Дитиняк М. Борис Кудрик. Українські композитори : біобібліографічний довідник. Едмонтон, 1986. С. 76.
4. Загнітко К. Віденська пастка. URL: <https://cutt.ly/wbPJqV1>.
5. Кобрин Н. Львівський період творчої діяльності Бориса Кудрика у друкованих матеріалах. *Українська музика*. 2021. № 4 (42). С. 63–94.
6. Кухар Р. Борис Кудрик – музика-ідеаліст. *Свобода*. 1969. Ч. 94, 21 травня. С. 2; Ч. 95. 22 травня. С. 2–3.
7. Павлишин С. З неопублікованого : збірка статей / ред. В. Сивохіп. Львів : Світ, 2010. 134 с.
8. Толошник Н.А. 1.8. Борис Кудрик – митець універсального обдарування. *Сучасне суспільство: глобальні трансформації* : колективна монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 63–77.
9. Толошник Н.А. Борис Кудрик: Бібліографія наукових праць, статей і рецензій. *Калорифонія* : науковий збірник з історії церковної монодії та гімнографії. Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. С. 347–355.
10. Толошник Н. Панорама музичного життя Львова 1920-х – 1930-х рр. у дзеркалі музично-публіцистичної спадщини Бориса Кудрика. *Музична україністика: сучасний вимір* : збірник наукових статей на пошану д-ра мистецтвознавства, проф., члена-кореспондента Академії мистецтв України Алли Терещенко / Ред.-упор. М. Ржевська. Київ – Івано-Франківськ : Видавець Третяк І.Я., 2008. Вип. 2. С. 190–198.
10. Толошник Н. Публіцистична спадщина Бориса Кудрика: наукова проблематика та жанровий спектр (до 110-річчя від дня народження митця). *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Івано-Франківськ, 2008. Вип. XII–XIII. С. 87–92.
11. Ясіновський Ю. Борис Кудрик – дослідник і композитор церковної музики. *Калорифонія* : науковий збірник з історії церковної монодії та гімнографії. 2004. Ч. 2. С. 284–287.

Дата першого надходження статті до видання: 29.12.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.03.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
CC BY 4.0

